

ת"פ 15753/11/10 - יורם נעמן נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 15753-11-10 מדינת ישראל נ' נעמן

בפני	כבוד השופטת חנה מרים לומפ
המבקש	יורם נעמן
	על ידי עו"ד מנחם רובנשטיין
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל על ידי עו"ד מוריה הירש-כהן

החלטה

לפניי בקשה לחיוב המשיבה בהחזר הוצאות הגנת המבקש לפי סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז- 1977 (להלן: "חוק העונשין").

העובדות הצריכות לעניין

1. נגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו שתי עבירות של מעשה מגונה לפי סעיף 348(ג) לחוק העונשין בגין שני אירועים שונים ועבירה של שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 243 לחוק.
2. על פי עובדות כתב האישום, ביום 5.3.09, ביקר הנאשם בבריקת השחייה בבית חינוך עיוורים בירושלים. בה בעת שהה בבריקה גם הקטין, ש', יליד 1993. עת שחה הקטין בבריקה שחה לעברו הנאשם, נגע בגופו של ש' וניסה להזיז את ידיו לכיוון בטנו. ש' התנגד וציין כי הוא חפץ בפרטיות, ברם הנאשם ניסה להחדיר את ידיו מתחת לבגד הים אותו לבש ש'. ש' הדף את ידי הנאשם, שחה אל עבר שפת הבריקה וקרא לעזרת חברו. לאחר מכן, יצא הנאשם מהבריקה תוך שהוא אומר לש' ולחברו כי שמו הוא צביקה כהן וכי הוא נהג הסעות תושב בית"ר. הוא אמר לשניים כי הוא הולך לחדר הסאונה, אך עזב תוך מספר דקות את הבריקה. ביחס לאישום זה טען הנאשם במסגרת תשובתו לאישום טענת אליבי, לפיה שהה בחו"ל במועד הרלוונטי לאישום. לאחר שהציג אישורים רלוונטיים לפני המאשימה חזרה בה המאשימה מאישום זה והנאשם זוכה מהמעשה.
3. על פי עובדות האירוע השני בכתב האישום, ביום 12.3.09 הבחין הנאשם בקטין כבן 13 השוחה בבריקה. הנאשם ניגש אליו, נגע בו והכניס את ידו אל תוך בגד הים שלבש הקטין. הנאשם חדל ממעשיו רק לאחר ששם ליבו לקבוצת נערים שהבחינו במעשיו והזעיקו את המציל. בעקבות זאת, נס הנאשם למלתחות הבריקה וחמק מהמקום.

ביום 19.3.10 הבחינו הנערים בנאשם בברכה והזעיקו את עובדי הברכה אשר עכבו את הנאשם עד להגעת המשטרה. הנאשם שב והציג עצמו בכזב בפני עובדי הברכה כצביקה כהן וניסה להתנגד בכוח לעיכוב.

4. המבקש כפר במיוחס לו בכתב האישום וטען כי אין הוא האדם אשר מיוחס לו המעשה נשוא כתב האישום וכי מדובר במקרה הנדון בטעות בזיהוי. עוד טען המבקש כי הוא הודה במיוחס לו בעת חקירתו לאחר שהופעל עליו לחץ ולאחר שהובטח לו כי אם יודה, הוא ישוחרר ממעצר.

5. בתום שמיעת הראיות הורשע המבקש בעבירה של מעשה מגונה, ונגזרו עליו 3 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ומאסר מותנה של 6 חודשים שירוצו אם יעבור הנאשם עבירה לפי פרק י' סימן ה' לחוק העונשין במהלך שנתיים מיום מתן גזר הדין.

6. על פסק דין זה הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים (ע"פ 53348-10-13) ובגדרו הורה בית המשפט על זיכוי של המבקש מהמיוחס לו בכתב האישום לאחר שנקבע כי אשמתו לא הוכחה מעבר לספק סביר.

7. בעקבות חזרתה של המאשימה מהאישום בגין האירוע הראשון המתואר בכתב האישום ובעקבות פסיקת בית המשפט המחוזי הוגשה הבקשה דנן.

טענות ב"כ הצדדים

8. עתירת המבקש נסמכת על שתי העילות המעוגנות בסעיף 80 לחוק העונשין. האחת- שלא היה יסוד להאשמה בעניינו של המבקש, והשנייה- קיומן של נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי.

9. אשר לעילה הראשונה- טוען ב"כ המבקש למחדל משטרתי, מאחר שלא נבדקו כדבעי טענות המבקש במסגרת החקירה ומאחר שמסגרת החקירה ננקטו תחבולות ואמצעים פסולים כלפיו על מנת לשבור את רוח המבקש שלא כדין. עוד הוסיף ב"כ המבקש כי כתב האישום הוגש מבלי שברשות המאשימה ראיות של ממש שביכולתן להקים סיכוי סביר להרשעה.

10. טענות ב"כ המבקש אשר לעילה השנייה נסמכות על 3 אדנים:

א. נסיבות הקשורות להליך המשפטי- התנהלות המשטרה אשר לא פעלה לבחון את טענות המבקש, לאסוף עדויות וראיות אליהן הפנה בחקירתו לרבות גביית גרסה מנפגע העבירה באירוע השני; בידי המשטרה והפרקליטות הייתה מסכת עובדתית דלה שלא ניתן היה לגבש על פיה כתב אישום; המשטרה לא פעלה לאיתור תיעוד ממצלמות האבטחה בברכה ולא בדקה את כרטיס הנוכחות של המבקש בברכה; בעקבות חזרתה של המאשימה מהאישום הראשון, היה עליה לחזור בה מהאישום כולו או למצער לבחון את טענת המבקש לטעות בזיהוי ומשלא עשתה כן לאחר שהתברר כי המבקש כלל לא היה בארץ בזמן התרחשות האישום הראשון פעלה בחוסר תום לב.

ב. אופי הזיכוי- לטענת ב"כ המבקש מדובר במקרה הנדון בזיכוי מוחלט המטה את הכף לקבלת הבקשה.

ג. הנסיבות האישיות של המבקש- מדובר באיש מכובד, המשמש כראש כולל וכדיין בבית דין לממונות. המבקש נשוי ואב לתשעה ילדים ומשמש כאפוטרופוס של אחותו הגדולה הסובלת מפגור שכלי. הוא נעצר במסגרת הליכי החקירה למשך 4 לילות וההליך המשפטי הסב לו בושה וצער.

11. לאור האמור, טוען ב"כ המבקש, כי יש להורות על פסיקת פיצוי בשיעור המקסימאלי הקבוע בתקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב-1982.

12. בתגובתה לבקשה ציינה ב"כ המשיבה כי הראיות שהונחו לפניה טרם הגשת כתב האישום עמדו במבחן "הסיכוי הסביר להרשעה" וההחלטה על הגשת כתב האישום נעשתה בתום לב ולאחר בחינה אובייקטיבית של הראיות. עוד הוסיפה ב"כ המשיבה כי העובדה שהמבקש זוכה מהמיוחס לו אינה מזכה אותו כפועל יוצא מכך בפיצוי לפי סעיף 80 וממילא אין מדובר בענייננו בזיכוי מוחלט. עוד ציינה ב"כ המשיבה כי הנזק שנגרם למבקש הוא נזק שכרוך מעצם טיבו בניהול הליך פלילי וכי אין מדובר במקרה הנדון בנסיבות חריגות.

דין

13. הוראת סעיף 80 לחוק העונשין קובעת כי:

"משפט שנפתח שלא על דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982, בסכום שייראה לבית המשפט....."

כאמור, סעיף זה מונה שתי עילות אשר בהתקיימותן עשוי נאשם שזוכה בדין לזכות בפיצוי: היעדר יסוד להאשמת הנאשם או התקיימותן של נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי.

היעדר יסוד להאשמה

14. על מנת שניתן יהא לומר כי לא היה יסוד להאשמת המבקש, יש לבחון האם היה בחומר החקירה, אשר עמד לנגד עיני המאשימה עובר להגשת כתב האישום, כדי לשכנעה כי קיים סיכוי סביר להרשעתו בבית המשפט. ר' למשל בג"צ 2534/97 ח"כ יחב ואח' נ' פרקליטת המדינה ואח', פ"ד נא(3)(1) שם קבע בית המשפט, בין היתר, את הדברים לקמן:

כתב-אישום אמור להיות מוגש באותם מקרים שבהם משוכנע התובע כי קיים סיכוי סביר להרשעה... את המסקנה כי קיים סיכוי סביר להרשעה, בידי התובע לקבל על-פי בחינה כפולה של חומר הראיות הגולמי והערכת סיכויי ההרשעה על פיו....

בית המשפט בוחן את השאלה אם מתוך מכלול חומר החקירה ניתן יהיה לשלוף בסוף ההליך השיפוטי תשתית עובדתית מרשיעה... מכל אלה יוצר לעצמו בית המשפט תמונה כוללת באשר לפוטנציאל הראייתי הטמון בחומר החקירה, כלומר, אם קיים סיכוי סביר שמחומר חקירה זה תצמחנה בסוף המשפט ראיות אשר תבססנה את אשמת הנאשם..." (שם, עמ' 12-13)

על הטוען להתקיימות עילה זו להוכיח אי סבירות קיצונית בהעמדתו לדין ואין די בכך כי הנאשם יצא זכאי בדין:

"על בית המשפט לבדוק את שיקול-דעתה של התביעה עובר להגשת כתב האישום נגד אותו נאשם, ורק אם יימצא שמלכתחילה לא היה מקום להעמיד את הנאשם לדין, או מפני שהעובדות הנטענות אינן מהוות עבירה מבחינה משפטית, או מפני שהיה ברור מראש שחומר

הראיות שבידי התביעה לא יספיק להשגת הרשעה בפלילים, יהיה מקום לפסוק הוצאות ופיצוי לנאשם על-פי סעיף 80(א) הנ"ל (ר' 1524/93 בנימין מיכאלשווילי נ' מדינת ישראל פ"ד מח(2) 650, 654).

בהקשר זה צוין עוד בע"פ 4466/98 דבש נ' מ"י פ"ד נו(3) 73, 89 כך:

"ניתן לומר כי לא היה יסוד להאשמה במקום שהמעשה אינו עולה כלל כדי היותו עבירה, או במקום - והוא השכיח - שאין תשתית ראיות ראויה...יש לבחון באורח אובייקטיבי "אם חומר החקירה שהיה בפני התביעה עובר להגשת כתב-האישום היה מעלה אצל תובע סביר ציפייה כי יש בו ראיות לכאורה לבסס ההרשעה"... כך הוא כאשר "לא היה לאל ידי התביעה הכללית, מלכתחילה, להוכיח בוודאות סבירה" פרטים מרכזיים באישום...עוד נאמר, כי יש מקום לבחון, לאחר מעשה, אם הזיכוי היה צפוי מראש..."

ובע"פ 5097/10 בוגנים נ' מ"י (פורסם בנבו 15.1.13), בסקרו את ההלכה הנוהגת ציין בית המשפט כי:

"הנה כי כן, על מנת להיכנס לקטגוריה של העילה הראשונה המצדיקה פיצוי והחזר הוצאות, יש צורך להוכיח כי כתב האישום הוגש מבלי שהיה לו בסיס כלשהו, או שהיסוד להאשמה היה רעוע ביותר...מדובר איפוא בסיטואציות חריגות של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה ביותר, או אי סבירות מהותית ובולטת ... בהכרעו בנושא זה - בית המשפט יתן דעתו לכלל הנסיבות, לרבות אלו הנוגעות: לחקירה, להתנהלות התביעה ולהליך המשפטי עצמו. בית המשפט יתחשב בהקשר לקיומה של העילה האמורה, גם באופן זיכוי של המבקש במשפט, לשלב בו זוכה ולהנמקות שניתנו בהחלטות לעצור את הנאשם עד תום ההליכים נגדו ובהארכות המעצר שניתנו לגביו. מטבע הדברים התממשות עילה זו צפוי להיות נדיר (לפחות יש לקוות שאכן זה הוא המצב)".

15. מחומר החקירה אשר הוגש לעיוני עולה, כי בנקודת הזמן בה נבחנת התקיימות העילה, היינו קודם להגשת כתב האישום, היתה בידי המשיבה תשתית ראייתית אשר יש כדי לקבוע כי היה יסוד סביר להאשמת הנאשם.

16. כתב האישום התבסס על הודאת הנאשם אשר הביע חרטה על מעשיו; הודאת ד' אשר זיהה את הנאשם כמי שביצע מעשה מגונה בקטין לאחר שלטענתו ראה את פניו; עדותו של א', אשר זיהה את הנאשם על סמך סימנים מזחים; עדות ש.פ אשר ראה את הנאשם עומד בצמוד לילד וזיהה אותו בהזדמנות אחרת ברמת וודאות גבוהה; עדות יצחק מרדכיב, סדרן בבריכה, אשר ציין כי הנאשם זוהה על ידי הילדים וכי הנאשם הציג עצמו בפני השוטר כצבי כהן; העד תמיר שדה, מעובדי הבריכה, אשר ציין בהודעתו המשטרית כי הנאשם הציג עצמו בשם "כהן משהו"; עדות יבגני פונמרייב, אף הוא מעובדי הבריכה אשר ציין כי הנאשם הציג עצמו בפניו כצבי כהן.

17. הנה כי כן, במקרה הנדון החלטת המשטרה לפתוח בחקירה והחלטת הפרקליטות להגיש את כתב האישום התבססה על מסכת ראייתית מוצקה, אשר היה בה לכל הפחות כדי לגבש סיכוי סביר להאשמה. יתרה מזו, על בסיס תשתית ראייתית זו הורשע הנאשם בערכאה הראשונה במיוחס לו.

18. הלכך, אני סבורה כי אין מדובר במקרה בו נהגה המאשימה בחוסר תום לב, ברשלנות חמורה או באופן בלתי סביר. ודוק; במסגרת חקירותיו לא מסר הנאשם את האליבי עליו הסתמך ביחס לאישום הראשון. הטענה לפיה שהה בחו"ל במועד הרלוונטי לאישום הועלתה רק במסגרת תשובתו לאישום, ומיד לאחר שהועלתה חזרה בה המאשימה מאישום זה.

19. יצוין עוד, כי גם העובדה שהמבקש זוכה בבית המשפט המחוזי, אין בה כדי להעיד כי ההחלטה להגיש את כתב האישום נסמכה על תשתית עובדתית רעועה. יש לזכור כי בשלב המקדמי בוחנת התביעה את הפוטנציאל ההרשעתי בלבד. בידי המאשימה היה מספר לא מבוטל של עדויות, ובכללן עובדי הברכה שהם עדים אובייקטיביים. המשימה להכריע בדבר מהימנותן, בהיעדר נסיבות קיצוניות, מסורה על דרך הכלל לבית המשפט.

20. בנסיבות אלה לא ניתן לומר כי ההחלטה להעמיד את המבקש לדין בהסתמך על הראיות שהיו בידי התביעה לוקה בחוסר סבירות, וודאי לא קיצוני, ואין מקום להורות על פיצוי המבקש מכוחה של עילה זו.

נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי

21. אף בהתקיים יסוד להאשמה, יש לבחון האם אין נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי והוצאות ההגנה. העילה בדבר נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי מתאפיינת בעמימות, ונועדה היא להקנות לבית המשפט שיקול דעת רחב להגדיר מהן הנסיבות בהן ראוי להורות על מתן פיצוי לנאשם שזוכה (ר' ע"פ 700/00 מאיר טוויל נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4), 450). הפסיקה חילקה עילה זו לשלושה סוגים של נסיבות: "נסיבות שעניינן הליכי משפט בכללם; אופי זיכוי של הנאשם ונסיבותיו האישיות של הנאשם (נסיבות חיצוניות למשפט)" (ר' ע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3), 118, 73), אולם רשימת שיקולים זו איננה רשימה סגורה ושומה על בית המשפט לבחון כל מקרה ומקרה בהתאם לנסיבותיו הוא, תוך עריכת האיזון הראוי בין הנזק שנגרם לנאשם בעקבות ההליך הפלילי מול האינטרס הציבורי באכיפת החוק.

22. על השיקולים אותם על בית המשפט לשקול בבואו לבחון עשיית שימוש בעילה זו עמד בית המשפט בע"פ 7826/96 ריש נ' מ"י פ"ד נא(1), 481, 498-499:

"על יסוד פסקי-הדין שדנו בסעיף 80, ועל רקע התכלית של סעיף זה, ניתן לציין שיקולים אחדים, שיש בהם כדי לסייע בידי בית-המשפט להחליט בכל מקרה אם התקיימו "נסיבות אחרות", המצדיקות תשלום הוצאות ופיצוי לפי הסעיף. להלן רשימה של שיקולים כאלה: האם החקירה נפתחה והאישום הוגש בתום-לב, או שמא הנאשם נפל קורבן לעלילת שווא או לשיקולים זרים; האם החקירה נוהלה באופן ראוי, כגון: האם טענת אליבי של הנאשם נבדקה כנדרש והאם נערכה חקירה לעדים שנדרש לחקור אותם; האם התביעה נוהלה באופן שהכביד על הנאשם ללא הצדקה, וכתוצאה נגרמו לו הוצאות יתרות או מעצרו התמשך מעבר לנדרש; האם המשפט התארך יתר על המידה, ללא הצדקה, בעוד הנאשם נתון במעצר, ובלי שניתן לייחס את התארכות המשפט לנאשם עצמו; האם הנאשם ניסה לשבש את מהלך החקירה או המשפט; האם התברר בדיעבד, ואף שמלכתחילה היה יסוד להאשמה, כי לא היה מקום להגיש את כתב-האישום, בשל שיקולים מיוחדים הנוגעים לנאשם, לעניין הציבורי או לנסיבות אחרות; האם בית-המשפט זיכה את הנאשם מחמת הספק, בשל היעדר ראיות מספיקות או בשל פגם דיוני בניהול המשפט, או שבית-המשפט קבע בצורה פסקנית כי הנאשם לא ביצע עבירה.

רשימת השיקולים אינה סגורה ואינה מחייבת. היא פועל יוצא של נסיבות המקרה...."

23. בעניין הנדון, אני סבורה כי ראוי היה לחקור את נפגע העבירה ולתור אחר תיעוד רלוונטי ממצלמות האבטחה, ברם קיום מחדלי חקירה אינו מצדיק מיני וביה מתן פיצוי מכוח עילה זו. יצוין, כי בפסיקה נקבע שישנן נסיבות בהן אי נקיטת פעולות חקירה, הגם שטוב היה לו היו ננקטות, אינה מכרסמת ב"יש הראייתי"

לצורך הרשעת נאשם (ע"פ 6367/12 **בנימין נ' מ"י**) (פורסם בנבו 8.4.13), לא כל שכן נכונים הדברים במסגרת בחינת בקשה לפי סעיף 80 לחוק העונשין. אמורים הדברים ביתר שאת על רקע העובדה שהמבקש הורשע במיוחס לו בערכאה הראשונה.

24. המבקש נעצר למשך 4 ימים במסגרת מעצר ימים לצרכי חקירה. בהתחשב בחשדות שיוחסו לו, אינני סבורה כי מדובר בתקופת מעצר בלתי סבירה. אשר לאופייה הנטען של החקירה- ככלל, השימוש בתחבולות הוכר כאמצעי חקירה לגיטימי, בסייגים מסוימים, ואף נקבע כי השימוש בתחבולות מהווה לא פעם תנאי הכרחי להצלחתה של חקירה.

25. ודוק; כפי שצינה ב"כ המבקשת בתגובתה, ההליך הפלילי, מעצם טיבו, טומן בחובו הכבדה אישית על הנאשם ומשמעויות כלכליות. אינני סבורה כי במקרה הנדון נגרמו למבקש נזקים חריגים כתוצאה מניהול ההליך. במקרים כגון דא, בהם הפגיעה שהסב ההליך למבקש אינה חריגה, יש לנהוג משנה זהירות בפסיקת פיצויים לחובת המדינה על מנת שלא לפגוע באינטרס הציבורי בתפקוד רשויות התביעה והתנהלותן העתידית ועל מנת להבטיח כי שיקולי התביעה יהיו ענייניים ומקצועיים, ולא תקציביים.

26. עוד יוער, כי אין די בהגדרת הזיכוי כ"מוחלט" כדי להעיד בהכרח על זכות לפיצוי. את מהות הזיכוי יש לשקול בין כלל הנסיבות האחרות (ר' ע"פ 4492/01 **עשור נ' מדינת ישראל**, פ"ד נז(3) 734, 741-742). במקרה הנדון, ממילא לא דובר על זיכוי מוחלט, כי אם על זיכוי מחמת הפסק, לאחר שקבע בית המשפט המחוזי כי "**אשמתו של המערער לא הוכחה מעבר לספק סביר**".

סיכום של דברים

27. לאור כל האמור לעיל, אני דוחה את בקשתו של המבקש לפיצוי מאוצר המדינה על-פי סעיף 80 לחוק העונשין.

המזכירות תשלח ההחלטה לב"כ הצדדים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום מהיום.

ניתנה היום, י"ד חשוון תשע"ו, 27 אוקטובר 2015, בהעדר הצדדים.